

Hrvatska udruga učeničkoga zadrugarstva Splitsko-dalmatinske županije

Učenička zadruga OŠ „Srinjine” – Srinjine („Poljička zadruga”)

Poljički pečat

**Hrvatska udruga učeničkoga zadrugarstva Splitsko-dalmatinske
županije**

Učenička zadruga OŠ „Srinjine” – Srinjine („Poljička zadruga”)

Voditeljice radionice

Marija Novaković, profesorica hrvatskoga jezika

Sandra Tuta, profesorica biologije i kemije

Srinjine, ožujak 2014.

Program radionice

- **Uvod**

1. Poljička škrinjica – poljički arhiv i simbol samostalnosti

Poljičke Republike

2. Veliki i mali pečat Poljičke Republike

3. Naš rad na očuvanju baštine

- **Izrada suvenira – poljički pečat**

1. Uvod

1.1. Poljička škrinjica – poljički arhiv i simbol samostalnosti Poljičke Republike

Poljička Republika bila je područje pod samoupravom puka, čija samostalnost traje od XIII. st. do 1807. g. – do okupacije Napoleonove vojske.

O Poljicima je maršal Marmont u svojim Memoarima napisao:

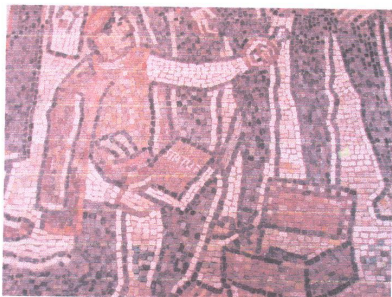
„Nalaze se mala Poljica u jednoj prekrasnoj vis-dolini, nemaju nikakvih komunikacija i mogu se vrlo dobro obraniti. Osamljenost ove državnice i sredstva, koja je priroda pružila stanovnicima, napućuju ih, da ne trpe tuđeg jarma i da izbjegavaju pokornost, i stoga je trebalo da im Mlečani podjeljuju onako velike povlastice. Nikakva se poreza ne plaća u Poljicima, koja sama sebi imenuju zapovjednike i činovnike i ne kupe ni kopnene vojske ni mornara, a u potrebi je svako pod oružjem. Ukinut im ove povlastice s naše strane, dalo bi povoda njihovom nezadovoljstvu. Sve u ovoj državi na njenu korist govori, i pogled na nju i način njihove uprave. Ništa pravilnijeg i marljivijeg od njihova poljotežanja, ništa pristojnije od njihovih sela i ništa pravičnije od njihovih uredaba.“

Dok su se do XVIII. st. Poljica u povijesnim izvorima spominjala kao županija, župa, kneštvo, provincija, nahija, ili jednostavno i najčešće samo kao „Poljica”, 1774. talijanski ih je putopisac Alberto Fortis prvi put nazvao republikom.

Proces oblikovanja Poljica kao autonomnoga područja započeo je najkasnije u XIII. st. Tada se u izvorima mogu pouzdano potvrditi imena prvih poljičkih knezova.

Poljica su imala određenu autonomiju koja je već u XIV.st. bila izražena kroz posebne zakone, zapisane u Poljičkom statutu. Poljički statut obuhvaćao je norme poljičkog društva, a važan je povijesni dokument zbog svojih pravnih, ekonomskih, društvenih i kulturoloških aspekata. Prva redakcija Poljičkoga statuta sastavljena je 1440.

Statut i ostale glavne dokumente višestoljetne poljičke samostalnosti Poljičani su čuvali u drvenoj škrinjici. U škrinjici su se čuvale dukale (pismene odluke mletačkoga dužda), povlastice, važne isprave, Poljički statut, poljička zastava i veliki i mali pečat Poljičke Republike.

Mozaik slikara Joke Kneževića (detalj) iz Muzeja Poljica u Gatima, prikazuje biranje poljičkoga kneza

Sudbina poljičke škrinjice

Škrinja i ključevi nalazili su se kod velikoga poljičkoga kneza. Knez se birao svake godine, pri čemu bi se pregledao sadržaj škrinje te bi se, ustvrdivši da je sve u redu, zajedno s ključevima škrinja predala novom poljičkom knezu.

Nakon upada francuske vojske u Poljica početkom XIX.st., škrinjici i pečatima gubi se svaki trag. Francuski providur za Dalmaciju je proglasom u Zadru, 10. lipnja 1807., ukinuo šest stotina godina staru Poljičku Republiku.

O sudbini poljičke škrinjice postoji nekoliko teorija. Po nekim izvorima, prilikom biranja velikoga kneza 1789. došlo je do sukoba i gužve u kojoj je škrinjica bila razbijena, njezin sadržaj prosut (statut, pečati, povlastice i drugi spisi važni za državnost Poljičke Republike), a dijelom i nestao.

Drugi smatraju da je zadnji poljički knez, Ivan Čović, škrinjicu ponio sa sobom u Rusiju, kada je 1807. morao pobjeći pred Francuzima. Postoji i teorija po kojoj je škrinjica ostala u Poljicima i nakon dolaska Francuza, te su je Poljičani skrivali nekoliko godina, često je premještajući s jednog mjesta na drugo. Tijekom godina je zaboravljena.

Na slici: drvena škrinjica u Muzeju Poljica u Gatima

1.2. Veliki i mali pečat Poljičke Republike

Mali pečat

Veliki pečat

Sa škrinjicom su izgubljeni i izvorni poljički pečati. Postojao je veliki i mali pečat. Najstariji poljički pečat na sebi je imao likove mladog mjeseca i zvijezde Danice.

Novi pečat ima lik sv. Jure i natpis iz 1500. godine: Sigilum s. Georgi Provinciae Poglize (Pečat sv. Jure pokrajine Poljica).

Mali pečat ima natpis *Sigilum communitatis Poglize*.

1.3. Naš rad na očuvanju baštine

U zadruzi nastojimo oteti zaboravu bogatu povijest i tradiciju svojega zavičaja. Nastojimo oživjeti stare običaje i predstaviti kulturno naslijeđe na nov i inovativan način. U dosadašnjem radu osmislili smo poljički suvenir – sinijicu, na kojoj je otisnut na eko-papiru recept za poljički specijalitet, soparnik. Snimili smo i film o pripravi soparnika. Radimo pripravke od ljekovitoga bilja s Mosora i tako širimo znanja o upotrebi ljekovitoga bilja u našim domaćinstvima.

Ove smo godine odlučili istražiti poljičku povijest i naišli smo na zanimljivost o poljičkoj škrinjici, škrinjici s poljičkim blagom koje je izgubljeno zauvijek...Ili možda nije?

Privučeni tom pričom, pošli smo u potragu za škrinjicom, koja je postala simbol potrage za ostavštinom predaka. Posjetili smo važna mjesta poljičke povijesti: crkvu sv. Klimenta u Sitnome, u kojoj se 1665. prepisivao Poljički statut, i selo Gata, u kojima se birao svake godine poljički knez.

Iako je škrinja izgubljena, shvatili smo da u našim rukama njeno blago može ponovno zasjati. Oblikovali smo model malog poljičkog pečata, uz pomoć lokalnog majstora, i sami izradili glinene i gipsane otiske.

Ovim suvenirrom želimo oživjeti dio poljičke povijesti, donijeti ga u dom svakog Poljičanina i svakoga tko voli Poljica.

2. Izrada suvenira – poljički pečat

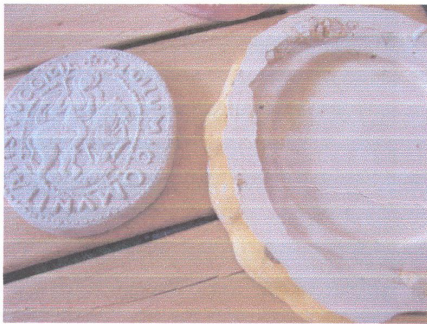
Potreban materijal i pribor za izradu:

- fotografija malog poljičkog pečata
- silikonski model za kalup
- drvena ili stiroporna kutija
- gips
- glina
- voda
- akrilne boje i lak
- kist
- nožić
- ljepilo
- magneti

Proces rada:

Izrada glinenoga pečata

Nakon što smo umnožili i uvećali fotografiju malog poljičkog pečata, lokalni majstor nam je izradio silikonski model i kalup.

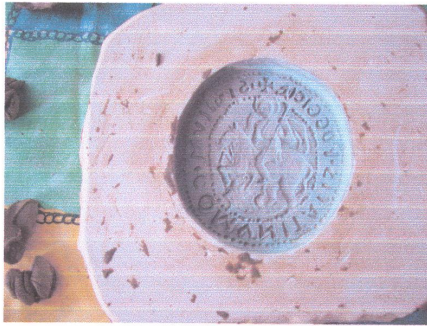
Silikonski model za kalupe

Nakon dobivenoga modela, u školi smo mogli napraviti kalupe od gipsa:

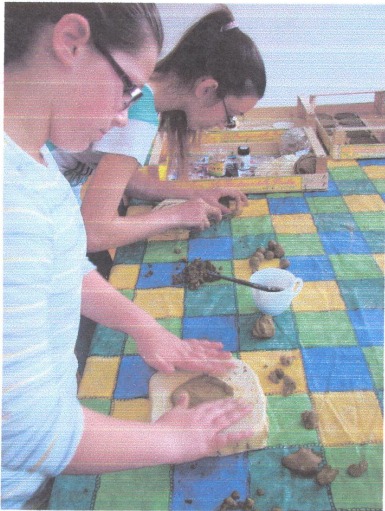
- u stiropor smo smjestili silikonski model i nalili gips

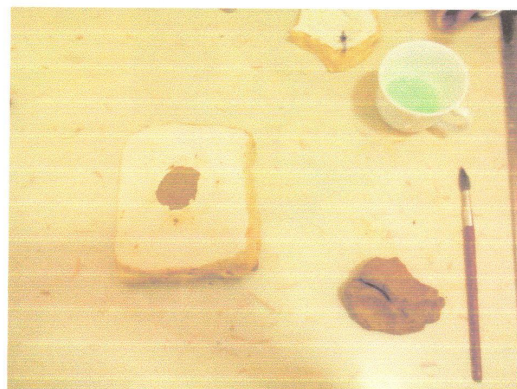
Sljedećega dana, kada se gips stvrdnuo, izvadili smo model i dobili gipsani kalup

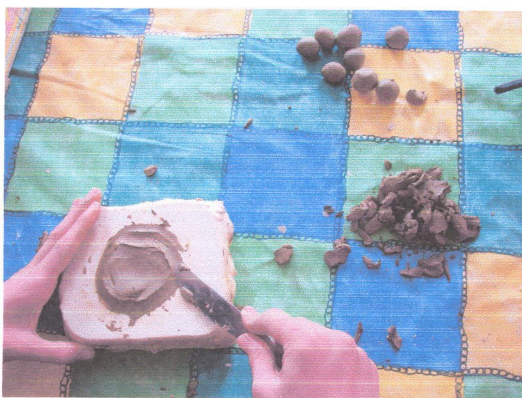
- u gipsani kalup utisnemo prethodno navlaženu i rukama gnječenu glinu

- ukoliko se glina lijepi za gips, možemo kalup lagano premazati vodom i deterdžentom.

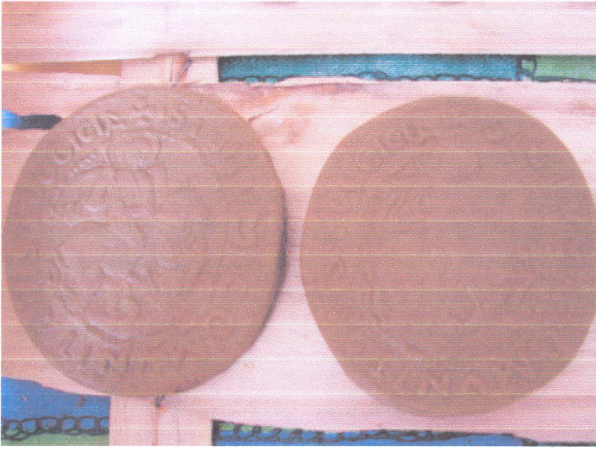
- višak gline odstranimo rukama ili nožićem.

- ostavimo da se suši nekoliko minuta i pažljivo nožićem izvadimo glinu iz kalupa

- poravnamo neravnine i naš je pečat spreman za sušenje

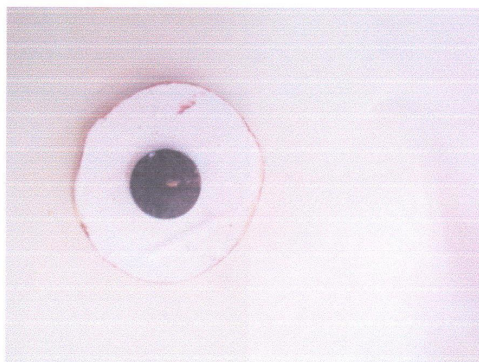

Nakon nekoliko dana, kad se glina osuši, slijedi pečenje u peći.

Gotovi proizvod (lijevo na slici):

Pečate smo nakon pečenja obojali akrilnim bojama i zalijepili silikonskim ljepilom na pozadinu magnetić.

Gotovi proizvod nakon bojanja:

